

PROSTORNI ASPEKTI RAZVOJA TURISTIČKE DESTINACIJE

ZNAČAJ PROSTORA U TURIZMU

- Osnovne čovekove životne potrebe se zadovoljavaju u različitim prostorima
- Sa aspekta turizma postoje dve vrste prostora:
 - Prostor u kome se stvara turistička potreba (emitivni centri) i
 - Prostor u kome se razvija turizam, odnosno gde se zadovoljava turistička potreba (receptivni centri)
- U planiranju razvoja turizma jedne oblasti neophodno je utvrditi valorizaciju tog prostora, tj. utvrditi osnovne elemente za valorizaciju, odnosno:
 - atraktivnost motiva
 - geografski položaj
 - udaljenost matičnih područja

POJMOVI VEZANI ZA TURISTIČKI PROSTOR

- ◉ **Turistička regija** - u okviru države, kontinenta i poseduje svoje konstitutivne elemente: atraktivne, funkcionalne, materijalne i organizacione.
- ◉ **Turistička zona** - predstavlja linijski razmeštaj osnovnih turističkih motiva
- ◉ **Turističko mesto** - kao naseljeni deo ili grad u kojem je turizam primarna delatnost.
- ◉ **Turistički lokalitet** - osnovna prostorna jedinica u kojoj se razvija neka od turističkih aktivnosti, na primer neki objekti za sportsko-rekreativne i kulturne aktivnosti.
- ◉ **Turistički centri** koji obavljaju funkcije za veći broj lokaliteta i opremljeni su različitim sadržajima turističke infrastrukture.
- ◉ **Turistički pravci** - vezuju matična i turistička područja, a obeleženi su jednom ili sa više saobraćajnica.
- ◉ **Turistička destinacija** - predstavlja prostornu celinu u kojoj se ostvaruje turistički promet.

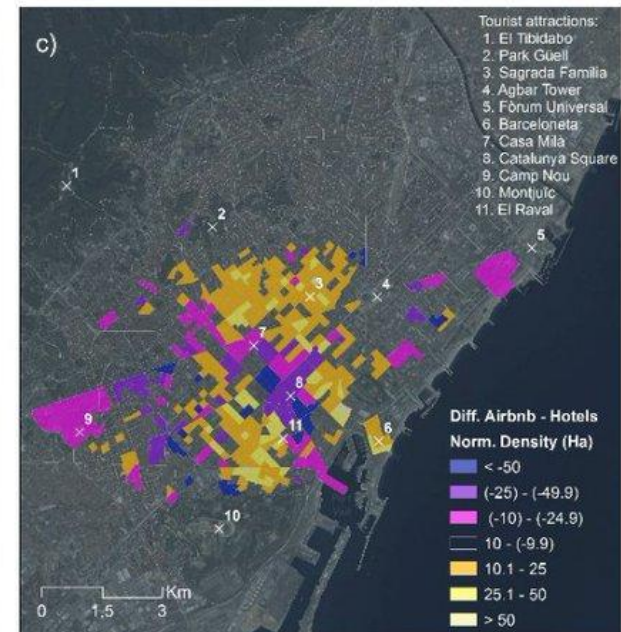
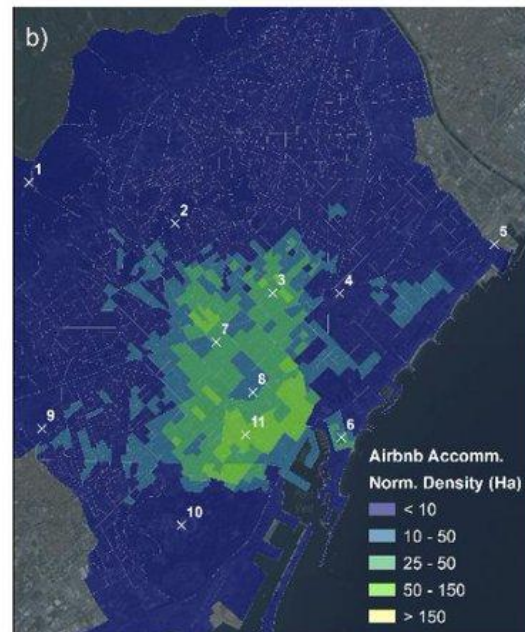
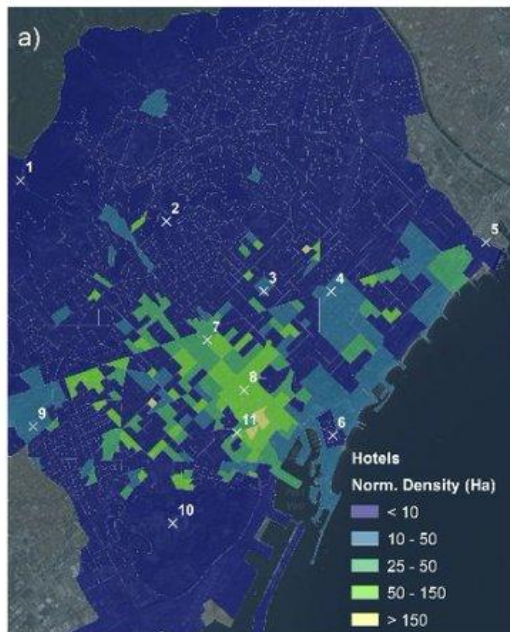
ORGANIZACIJA, UREĐENJE I OPREMANJE PROSTORA TURISTIČKIH DESTINACIJA

- Planiranje turizma se vrši sa ciljem optimalnog usmeravanja prostornog razmeštaja turistički kapaciteta neophodnih za razvoj turizma na određenoj teritoriji
- Potrebno je obezbediti ravnomernu prostornu distribuciju turista sa ciljem:
 - Smanjenja pritiska na kritične prostore unutar destinacije u kojima su locirani ključni turistički motivi,
 - Podsticanja turistička potrošnja u novim zonama i lokalitetima, čime se otvaraju nove poslovne mogućnosti, doprinosi privrednom razvoju perifernih delova destinacije i
 - Povećanja zaposlenosti domicilnog stanovništva.

PRIMER KONCENTRACIJE SMEŠTAJNIH KAPACITETA UNUTAR DESTINACIJE

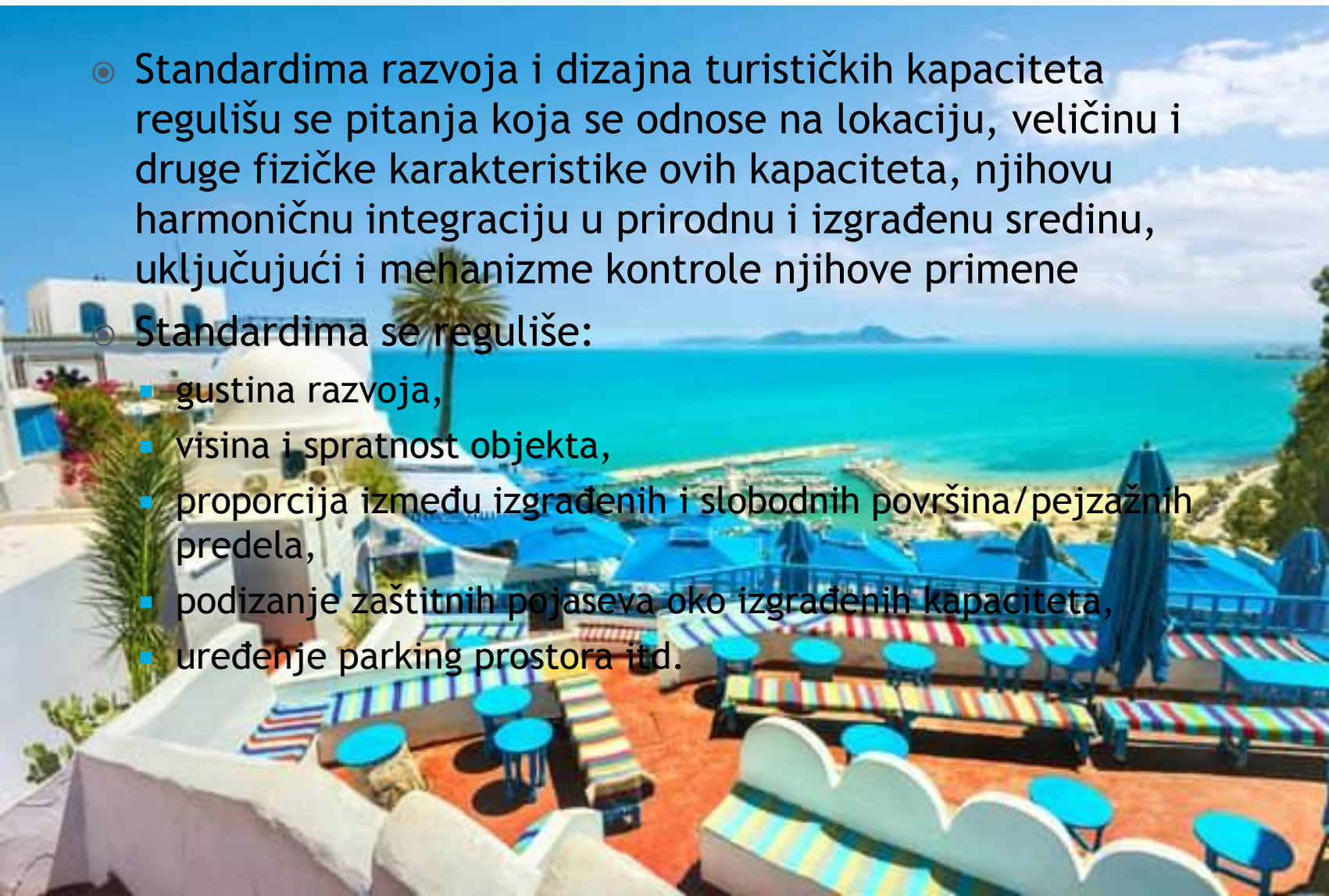
- Primer rasporeda hotelskih i Airbnb smeštaja u Barseloni u odnosu na najznačajnije turističke atrakcije

dr Dario Šimičević – Turistički proizvod i razvoj destinacije

STANDARDI RAZVOJA TURISTIČKIH KAPACITETA

- Standardima razvoja i dizajna turističkih kapaciteta regulišu se pitanja koja se odnose na lokaciju, veličinu i druge fizičke karakteristike ovih kapaciteta, njihovu harmoničnu integraciju u prirodnu i izgrađenu sredinu, uključujući i mehanizme kontrole njihove primene
- Standardima se reguliše:
 - gustina razvoja,
 - visina i spratnost objekta,
 - proporcija između izgrađenih i slobodnih površina/pejzažnih predela,
 - podizanje zaštitnih pojaseva oko izgrađenih kapaciteta,
 - uređenje parking prostora itd.

GLAVNI PRAVCI TURISTIČKIH KRETANJA

- Primarne turističke destinacije
- Sekundarne turističke destinacije
- Svaka destinacije ima svoju kontraktivnu zonu a ona zavisi od:
 - udaljenosti od turističke tražnje i mogućnosti pristupa turističkoj destinaciji i
 - kvaliteta i kvantiteta atraktivnih elemenata unutar turističke destinacije.
- Sadašnji trendovi na turističkom tržištu nam mogu ukazati na neke od mogućnosti planiranja razvoja turizma u turističkim destinacijama, a to su
 - Supstitucija poznatih sa potencijalnim turističkim destinacijama...
 - Zahtevi za novim turističkim proizvodima...
 - Segmentiranje tražnje za specifične proizvode...

PLANIRANJE PROSTORA TURISTIČKIH DESTINACIJA

- ⦿ Zašto je bitno planiranje razvoja prostora i šta se definiše prostorno-planskim dokumentima u turizmu?
- ⦿ Prostorno planiranje je najpogodnije sredstvo za rešavanje konflikata između zaštite životne sredine i turizma.
- ⦿ Prostorni plan treba da bude u korelaciji sa opštim planom razvoja turizma.

◎ Prostorni planovi se donose na:

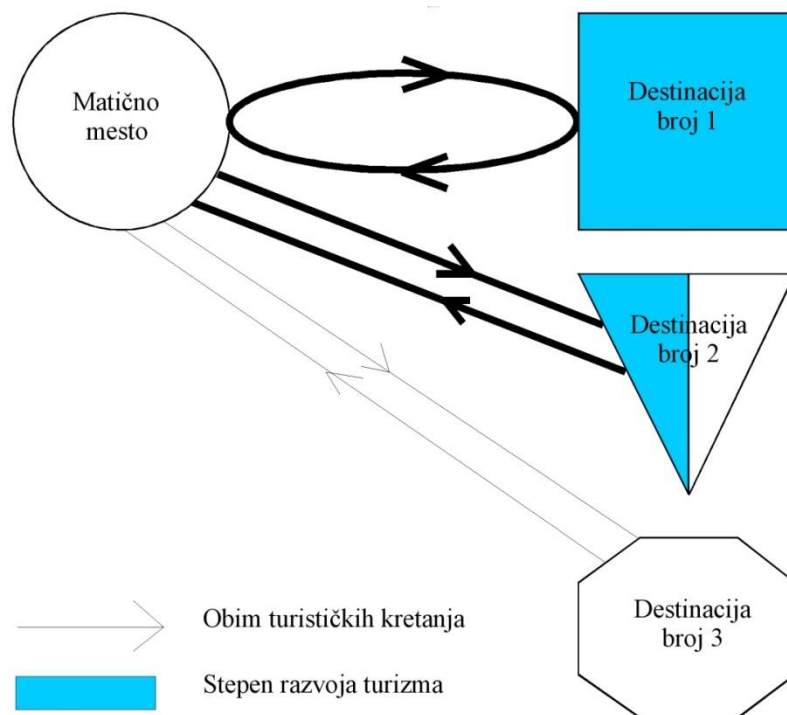
- **Nacionalnom nivou** - prostorni planovi za celu državu, koji sadrže osnovne pravce i ciljeve razvoja turizma na dugoročnoj osnovi, pri čemu se posebno fokusiraju na regije koje imaju najpogodnije prirodne, geografske, ekonomske, socijalne i infrastrukturne uslove za razvoj turizma;
- **Regionalnom nivou** - uputstva nacionalnih planova detaljnije se razrađuju i primenjuju na konkretne centre, lokalitete i putne pravce unutar date regije;
- **Lokalnom nivou** - određuju se precizno lokacije u kojima treba podsticati razvoj turizma i usmeravati izgradnju relevantnih kapaciteta i sadržaja, definišu se zone koje treba da budu pod određenim stepenom zaštite i projektuju potrebe za lokalnom infrastrukturom.

ANALIZA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

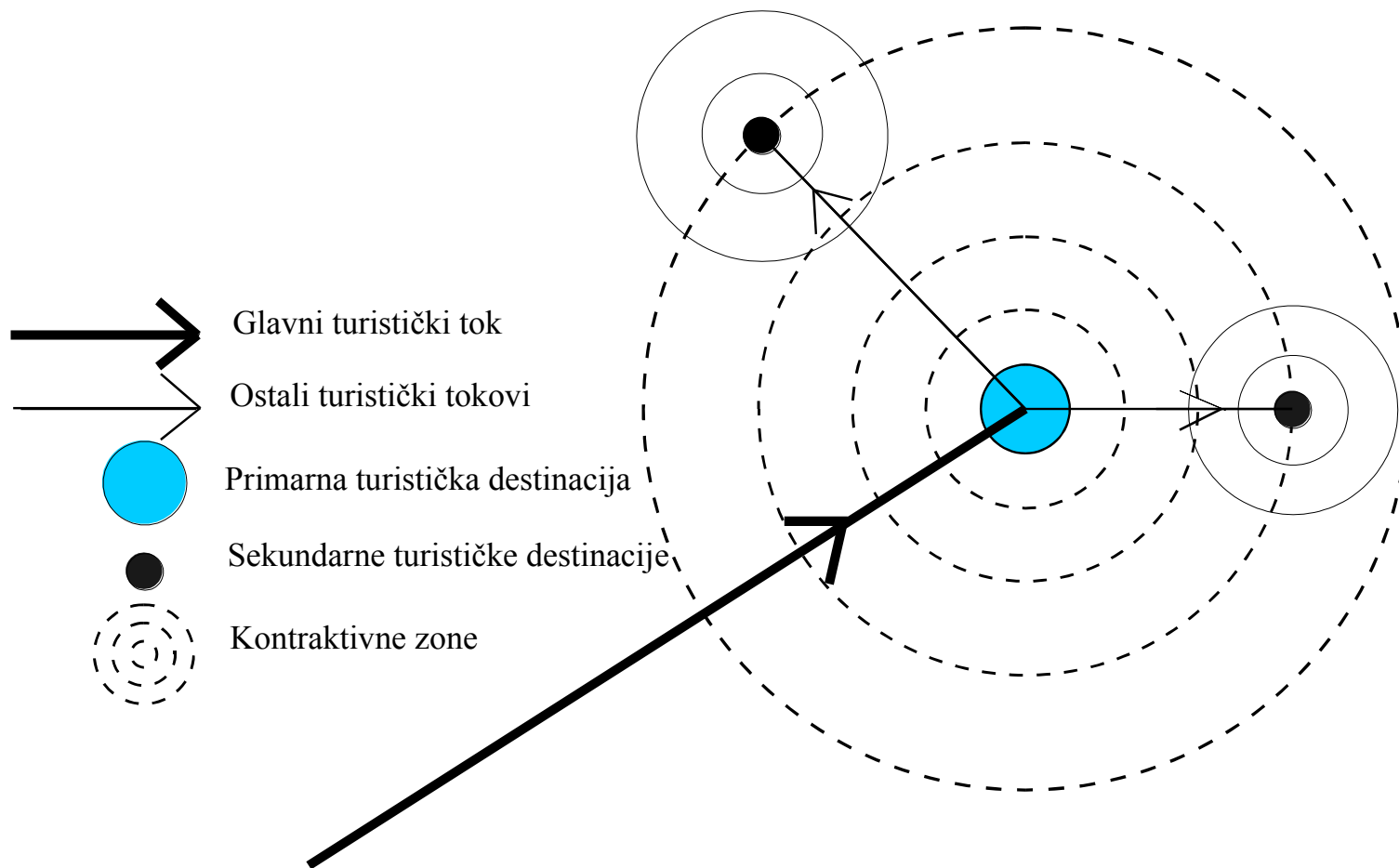
- ◉ Analiza uticaja na životnu sredinu je proces identifikacije, predviđana, interpretacije i objavljivanja uticaja koje neka planirana aktivnost može imati na okolinu.
- ◉ Cilj je eliminisanje negativnih posledica koje bi se mogle javiti u životnoj sredini realizacijom određenog projekta.
- ◉ Analiza obuhvata:
 - opis postojećeg stanja na određenim lokalitetima;
 - opis predloženih aktivnosti,
 - predviđanje prirode i veličine uticaja na životnu sredinu;
 - određivanje rizike;
 - određivanje kratkoročnih i dugoročnih koristi i šteta;
 - procenu mogućih mera;
 - predlog konačne odluke.

EVOLUCIJA TURISTIČKE DESTINACIJE

- Evolucija od potencijalne turističke destinacije ka razvijenoj turističkoj destinaciji je dugotrajna i prolazi kroz sve faze životnog ciklusa

ODNOS PRIMARNIH I SEKUNDARNIH TURISTIČKIH DESTINACIJA

NOSEĆI KAPACITET TURISTIČKOG PROSTORA

- ◉ *Noseći kapacitet turističke destinacije čine prostorni, biološki, društveni i psihološki aspekti okruženja i njihovo maksimalno korišćenje bez izazivanja negativnih posledica po resurse, smanjivanja zadovoljstva potrošača ili izazivanja suprotnih efekata u odnosu na društvo, privredu i kulturu jedne destinacije.*
- ◉ Može se govoriti o:
 - Ekološkom kapacitetu
 - Psihološkom kapacitetu i
 - Socio-kulturnom kapacitetu

MERENJE NOSEĆEG KAPACITETA

○ Uobičajene tehnike merenja i metode obuhvataju:

- **Apsolutne merne jedinice** za balansiranje smeštajnih, transportnih i komunalnih kapaciteta;
- **Zone granične popunjenosti područja** ("density zones") za merenje broja osoba koje mogu biti smeštene po hektaru na određenom području i za različite aktivnosti i promenljive lokalne okolnosti;
- **Odnos između broja lokalnog stanovništva i broja turista.** Na primer, ovaj odnos može biti definisan kao odnos turističkih kreveta i stalno naseljenog stanovništva. Takođe, koristi se kako bi se poredila gustina posećenosti na jednoj lokaciji u odnosu na drugu lokaciju. Uz faktor iskustva, ova smernica je korisna za ustanovljavanje prihvatljivih nivoa kapaciteta.
- **Analiza praga/limita kapaciteta.** Ovaj koncept odnosi se na maksimalni broj posetilaca koji mogu da budu prisutni na jednom području, bez potrebe za uspostavljanjem novih resursa za snabdevanje (struja, voda, itd.).
 - *Prag kapaciteta* = broj posetilaca koji su neophodni za ostvarenje ekonomskih ciljeva
 - *Prag kapaciteta* = Raspoloživi resursi za snabdevanje (struja, voda, komun. usl.)/Potrošnja po danu - po osobi